

Spørg ”Skautrup”

Redaktionen

Nysgerrige herningensere

Redaktionen på Jysk Ordbog har modtaget følgende forespørgsel:

”Kære Jysk Ordbog!

Da jeg var barn i 50’erne, tilbragte jeg alle mine ferier hos min mormor i Over Feldborg 30 km nord for Herning, og erindrer stadig mange jyske ord.

Nogle er jo sværere at gennemskue etymologisk, og jeg undrer mig særlig over ét ord, nemlig *nøvder*. Jeg ved jo ikke, hvordan jeg skal stave dette ord, men det betyder noget i retning af ’uskyldigt fræk, pjattet, sjov’. Kunne I hjælpe mig med at udrede dette ord?

Med venlig hilsen og på forhånd tak!”

Svar fra Viggo Sørensen:

”Kære læser

Bag den gengivne udtale ”nøvder” skjuler sig ordet *nøvtet*. Dette adjektiv betyder ”nysgerrig” og er den dominerende gamle dialektglose herfor i et vest- og sydjysk område, der kort kan afgrænses sådan: sydvest for en linje Thyborøn–Viborg–Silkeborg–Horsens og nord for en linje Ribe–Kolding; men er også (sjældnere) indberettet fra Thy, Salling, Skive-egnen og Odde-egnen.

Ordet er en -et-afledning til dialektverbet *at nøvte* = ’snuse omkring, opspore’ (og det der snuses efter ligger i førstestavelen: *nøv-*, en gammel sideform til *ny*, altså: man opsporer nysgerrigt nyheder).

Det er jo en positiv egenskab at være nysgerrig og på udsigt efter evt. nyt, men ordet ses i Jysk Ordbogs kilder meget ofte anvendt med en svagere el. stærkere bitone af påtrængenhed, nævenyttighed, blanden sig i andres sager, næsvished etc.

I dag er ordet formentlig uddødt – som så mange af de andre gamle saftige dialektgloser.

Mvh. fra Jysk Ordbog

Viggo Sørensen”